

EESTI VÄLISPOLIITIKA ARENGUKAVA 2030

Riigikogu väliskomisjoni seisukoht

Välispoliitika arengukava

Väliskomisjon:

1. **Tunnustab laiapidse Eesti välispoliitika arengukava esmakordset koostamist**, sest väikese ja avatud riigina on Eesti haavatav üleilmsetest muutustest ning välispoliitika eesmärkide ühtne sõnastamine aitab süsteemsemalt ja efektiivsemalt tegutseda järjest keerulisemas rahvusvahelises keskkonnas;
2. **Toetab välispoliitika üldeesmärki** (Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade, Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse kindlustatus rahvusvahelistes suhetes; heaolu kasv Eestis ja eestlaskonna huvid võõrsil; Eesti kasvav panus üleilmsesse kestlikku arengusse) ning **selles elluviimise kolme sammast** (I julgeolek, rahvusvaheliste suhete stabiilsus ja ketlik areng; II välismajandus; III eestlaskond võõrsil);
3. Peab oluliseks **konsensusliku välispoliitilise sihi seadmist**;
4. Rõhutab, et **välispoliitika arengukava tuleb vaadata koos temaatiliste strateegiatega ja edaspidi tuleb neid käsitleda ühtse tervikuna**;
5. Peab oluliseks **Riigikogu kaasamist ja sisendi andmist** nende strateegiade loomisprotsessi, mis puudutavad Eesti suhteid konkreetsete riikide või regioonidega;
6. Tunnustab **Välisministeeriumi, kes arengukava koostamise protsessi eestvedamisel kaasas välispoliitika osalisi nii riigi, era- kui vabaühenduste tasandil**;
7. Tunnustab **erinevate tegevuste alustamist** arengukava eesmärkide elluviimiseks;
8. Tõdeb, et **väliskeskond on oluliselt muutunud COVID-19 levikust tingituna** ja seetõttu tuleb täiendada välispoliitika valdkonda mõjutavaid tulevikusuundumusi;
9. Leiab, et tulenevalt muutunud rahvusvahelisest keskkonnast ja võimalusest, mida muutused kaasa toovad, tuleb Vabariigi Valitsusel **kaaluda arengukava mõõdikute seadmist kõrgemale** kui olemasoleva koha säilitamine;
10. Rõhutab, et **arengukava eesmärgid, nendest tulenevad tegevused ja elluviimiseks kavandatavad vahendid peavad olema kooskõlas**;
11. Juhib tähelepanu, et arengukava eesmärkide elluviimiseks on **vaja jõustada VÄTSi muudatused**, mis teevad välisestistuse paindlikumaks ja väärtustavad inimesi välisestistuses;
12. Rõhutab, et arengukava sihipäraseks rakendamiseks on vaja **toimivat aruandlust**, mis põhineb kord aastas tehtaval programmide ülevaatel;
13. Peab vajalikuks **iga-aastast arengukava elluviimise ülevaate esitamist Riigikogule**;
14. Leiab, et **arengukava peab olema elav dokument** ja seda tuleb täiendada vastavalt välis- või sisemõjude muutumisele.

Julgeolekupoliitika, arengukoostöö, kestlik areng

Väliskomisjon:

1. Rõhutab NATO ja ELi tähtsust Eesti julgeoleku kindlustamisel;
2. Leiab, et Eesti välispoliitiline tegevus peab toetama reeglitel põhineva rahvusvaheliste suhete süsteemi toimimist;
3. Peab vajalikuks rõhutada tasakaalustatud lähenemist oma partneritele;
4. Toetab erinevate riikide ja regioonide strateegiate koostamist, mis võimaldavad üksikasjalikumalt seada vastavaid eesmärke;
5. Soovitab lisaks juba olemasolevatele ja töös olevatele riigi- ja regioonipõhiste strateegiatele pöörata eraldi tähelepanu Läänemere, Musta ja Aadria mere vahelisele regioonile, kellega on Eestil ühised huvid ja ajalooline taust;
6. Jagab muret, et EL liikmesriikide solidaarsus on sattunud erinevatel põhjustel surve alla;
7. Juhib tähelepanu jätkuvale vajadusele tõsta ühiskonna vastupanuvõimet väärinfo levikule;
8. Peab vajalikuks tõsta ühiskonna välispoliitilist teadlikkust;
9. Rõhutab vajadust hoida kaitsekulud tasemel, mis kindlustab riigi kaitsevõime hoidmise ja suurendamise üleilmse majanduslanguse tingimustes;
10. Osundab, et arengukoostöösse panustatud vahendid kasvaks 2030. aastaks 0,33%-ni RKT-st.

Välismajanduspoliitika tugevdamine

Väliskomisjon:

1. On veendunud, et välismajandusega tegeleva ressursi koondamine välisministeeriumi haldusalasse aitab suurendada välismajanduspoliitikale suunatud vahendite kasutamise efektiivsust ja tulemuslikkust (struktuurimuudatus, et EAS-i ekspordinõunikke ja Välisministeeriumi majandusdiplomaate juhitaks samast ministeeriumist);
2. Toetab lähenemist, et topeltmaksustamise vältimise lepingute sõlmimisel peab eelkõige keskenduma lepingute sisu kvaliteedile, mitte sõlmitud lepingute arvule;
3. Pöörab tähelepanu vajadusele suurendada majandusdiplomaatide arvu samas arvestades, et töö kvaliteet on tähtsam vastavate diplomaatide arvust;
4. Toetab lähenemist, et riigi poolt ellu kutsutud ettevõtluse toetamisega tegelevad organisatsioonid aitaksid ettevõtjaid erinevate turgude iseärasuste tundmisel;
5. Tõdeb, et arutelu välismajanduse edendamiseks vajalike tegevuste üle on oluline, ent palju tegevusi ja seatud eesmärke jääb saavutamata, kui Eesti ei suurenda investeeringuid teadus- ja arendustegevustesse;
6. Tõdeb, et huvigruppide omavaheline tihe suhtlus on oluliseks aluseks Eesti väliskaubanduse edendamisele.

Eestlaskonna kaasmaine võõrsil ja tõhusad konsulaarteenused

Väliskomisjon:

1. Tõdeb, et väliseestluse valdkonnaga tegelemine peab olema võimalikult vähe seotud poliitiliste suundumustega;
2. Peab oluliseks ühtse tervikuna üle vaadata väliseesti kogukonnale suunatud meediaväljaannete toetamine, sest see on oluline kogukonna kommunikatsioonimehhanism;
3. Peab oluliseks tegeleda välismaal sündinud ja kasvanud eesti noortele Eesti kodakondsuse säilitamisega;
4. Juhib tähelepanu väliseesti kogukonna, sh ajalooliste vähemuste laiemale kaasamisele Eesti ühiskonna toimimisel;
5. Peab vajalikuks pöörata enam tähelepanu väliseestlaste valimisaktiivsuse suurendamisele;
6. Toetab seisukohta, et isikut tõendavate dokumentide posti teel kättetoimetamist lubava seaduse sätte rakendamine toimuks varem kui 2022. aastal.

Tugev välisteenistus

Väliskomisjon:

1. Juhib tähelepanu, et tugeva välisteenistuse moodustavad seal töötavad inimesed ja nende töö tagamiseks on vaja Välisteenistuse seaduse muudatuste rakendamine seadusandja mõtte kohaselt;
2. Toetab erinevate valdkondade ekspertide osakaalu suurendamist välisteenistuses;
3. Peab oluliseks e-esinduste teenuste kättesaadavuse parandamist;
4. Rõhutab, et Eesti välisesinduste võrk laienuks vastavalt vajadustele ning olemasolevate esinduste töö oleks kvaliteetne;
5. Soovitab arengukavas seada selgem eesmärk välisteenistuse eelarve kasvatamiseks.